

KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Att.Lars Brustad

Deres ref.: 22/4619	Vår ref.: 2022/874 - 212/2023	Saksbehandler: Ann-Elin Djuvik Kro	Dato: 13.01.2023
-------------------------------	---	--	----------------------------

NOU 2022:9 En åpen og opplyst offentlig samtale - høring

Helse Vest RHF viser til tilsendt høringsbrev vedrørende NOU 2022:9: *En åpen og opplyst offentlig samtale – Ytringsfrihetskommisjonens utretning*. Høringen ble videresendt til samtlige av våre helseforetak, og hvor det er innkommet svar fra Helse Bergen og Helse Førde. Høringssvarene er vedlagt vårt brev.

Innspill fra Helse Vest RHF

Ytringsfriheten er avgjørende for en kontinuerlig utvikling av et godt og trygt samfunn og bidrar til å avdekke uheldige og ulovlige forhold. Informasjonsretten bidrar til en transparent offentlig sektor og kvalitetssikrer bruken av fellesskapets ressurser.

Lovgiver har mulighet til å sikre at ytringsfriheten bidrar til en åpen og opplyst samtale, uten å gå på kompromiss med enkeltindividets rett til privatliv og trygghet, hensiktsmessige arbeidsprosesser innad i offentlig sektor, samt sørge for allmennhetens faktiske mulighet til å orientere seg i et ytringsfullt samfunn.

Helse Vest RHF bemerker at med et økt antall plattformer hvor informasjon og ytringer deles er det viktig med en form for regulering og kvalitetssikring av ulike informasjonsfora, for å sikre at uriktig informasjon og skadelig innhold ikke legitimeres.

Helse Vest RHF vil også benytte anledningen til å understreke viktigheten av å tydeliggjøre grenseskillet hvor retten til ytringsfrihet begrenses av hva som er straffbart. I denne forbindelse vil vi løfte frem problemstillingen angitt i høringssvar fra Helse Bergen, herunder helsepersonells møte med straffbare og krenkende ytringer i sitt arbeid.

Hva gjelder offentlighetsprinsippet og retten til informasjon er Helse Vest RHF opptatt av å gi god informasjon gjennom våre plattformer, samt prioritere innkommende innsynskrav. Helse Vest tar til orientering kommisjonens betraktninger om en presset informasjonsrett og nedprioriterte innsynskrav. Manglende kunnskap om regelverket, samt tidkrevende prosesser for å hente ut konkret informasjon, kan tenkes å være årsaken til det kommisjonen mener er en foreliggende tilbøyelighet til å nedprioritere innsynssaker ved manglende

kapasitet. Helse Vest RHF er likevel uenige i forslaget om en lovfestet svarfrist. Offentlighetslovens skjønsmessige regulering, som konkretiseres av øvrige rettskilder, gir tydelige føringer på at innsynskrav *skal* prioriteres og svares ut innen kort tid. Her gis likevel en åpning for unntak i de tilfeller hvor særlige omstendigheter og kompleksiteten krever dette. Ved mer komplekse innsynskrav vil det noen ganger være hensiktsmessig å gå i dialog med den som krever innsyn om hvordan gitt informasjon best kan fremstilles og hvor man kan ha en uttalt enighet om når informasjonen vil være klar til utlevering. Det vil ikke alltid være vesentlig for den som krever innsyn med en absolutt svarfrist og det viktigste må være at nettopp en åpen dialog er igangsatt. Slik vurderes det som lite hensiktsmessig å ha en lovregulering som kan tenkes å vanskeliggjøre gitte situasjoner ut over det som er nødvendig.

For å sikre at innsynskrav besvares *uten ugrunna opphald* er det etter vår vurdering avgjørende med et tydelig regelverk, ansattressurser som kjenner regelverket og kan manøvrere dette, men også tilgang på god opplæring til samtlige som blir forelagt problemstillinger knyttet til innsyn. Dette vil trygge dem som må ta stilling i krevende innsynsspørsmål hvor retten til informasjon oppleves å stå opp mot en svært respektert og nødvendig taushetsplikt i helsesektoren.

Helse Vest RHF er gjort kjent med høringssvaret fra arbeidsgiverforeningen Spekter, og kan stille seg bak argumentasjonen som fremkommer her. Vi vurderer *en åpen og opplyst samtale* som avgjørende for å ivareta og videreutvikle et trygt og antikorrump samfunn med tillit til offentlig sektor. Vi vil likevel understreke, som det fremgår av Spekters uttalelse, at vi også har andre kontrollordninger som er med på å ivareta disse verdiene. Her nevnes tilsynsordninger, internrevisjon, klageordninger, rapporteringskrav mv. Dette må være av vesentlig betydning i foreliggende diskusjon, hvor det avgjørende må være å finne en *balanse* i et landskap hvor flere viktige verdier skal ivaretas. Det diskuterte må således reguleres på en måte hvor offentlig sektor, og her helsesektoren, i best mulig grad også ivaretar sitt *primære* samfunnsoppdrag. For å få det til må vi ha rom for hensiktsmessige og tillitsbaserte arbeidsprosesser i en trygg og ivaretakende arbeidshverdag.

Vennlig hilsen

Ivar Eriksen
Fung. administrerende direktør

Ann-Elin Djuvik Kro
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent av: Ivar Eriksen Administr. direktør

Vedlegg:

- 1 Ytringsfridom høringsvar
- 2 Høringsvar - En åpen og opplyst offentlig samtale NOU 2022:9 - Helse Bergen HF

Helse Førde har motteke yringsfridomskommisjonen sin rapport til uttale, og vil i dette høyringsnotatet hovudsakleg konsentrere oss om dei deler av rapporten som vi ser berører vår verksemd direkte, både som forvaltar av offentlege verdjar og som arbeidsgjevar.

Generelt har rapporten gode og oppdaterte betraktningar og analysar rundt situasjonen og kåra for yringsfridommen i dagens Norge, og konkret kjem kommisjonen med 90 ulike tilrådingar innanfor ulike samfunnsområde, deriblant forslag til fleire lovendingar.

Som helseføretak er vi positiv til forslaget om å innlemme FN sin konvensjon om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD) i norsk lov. Målet om at flest mogeleg må ha ei brei tilknytning til og mogelegheiter til deltaking i det offentlege ordskiftet kan berre nåast gjennom eit offentleg rom som har universell utforming, til dømes innan data, kommunikasjon og mobilitet.

Publikum har eit berettiga krav på innsyn i korleis den offentlege helsetenesta i Norge blir driven, både fagleg og økonomisk. Innsynsretten er regulert i offentleglova, og helseføretaka får hyppig innsynskrav av ulik karakter frå privatpersonar, media og ulike organisasjonar.

Desse kan variere frå spørsmål om innsyn i spesifikke enkeltdokument, til å gje ut større samanstillingar av opplysningar og datauttrekk som kan spenne over tidsrom på fleire år. Etter større ulukker og hendingar har vi fleire gonger også fått spørsmål om innsyn i lydloggar frå vår Akuttmedisinske kommunikasjonsentral (AMK), der det ofte er både privatpersonar og andre nødetatar involvert i samtalen. Nokre innsynskrav er enkle, og går raskt å svare ut. Men dei seinare åra har vi sett ei aukande mengd av slike «tunge» spørsmål om innsyn, og det er ikkje til å legge skjul på at det er tids- og arbeidskrevjande å svare ut slike henvendelsar.

Vi prøver likevel å besvare desse henvendelsane løpande, men kan ikkje støtte kommisjonen sitt forslag om å innføre ein lovfesta tidsfrist for å svare ut innsynskrav. Ofte må vi involvere medisinsk ekspertise og andre typar spisskompetanse for å kunne svare ut innsynskrav, og vi stiller spørsmål ved om det er rett prioritering i helsevesenet å auke ressursbruken for å halde ein lovfesta tidsfrist i slike saker. Vår primæroppgåve er å ivareta pasientane, og i våre auge er ikkje denne pasientbehandlinga «andre oppgåver» vi kan nedprioritere til fordel for innsynsretten.

Helse Førde har ingen spesielle merknader til dei øvrige forslaga til lovendingar, utanom at vi tykkjer forslaget om å ta inn eit punkt i arbeidsmiljølova som pålegg arbeidsgjevar å legge forholda til rette for eit godt yringsklima i arbeidslivet, er positivt.

HELSE VEST RHF
Postboks 303
4068 STAVANGER

Deres ref.: 746f89c6- ec30-49bc- a131- ea2ba140be8b	Vår ref.: 2022/15006 - 134638/2022	Saksbehandler: Laine Berhan Germiso Aadland	Dato: 20.12.2022
--	--	---	----------------------------

Høring - En åpen og opplyst offentlig samtale NOU 2022:9 - Frist for innspill: 20.12.2022

Det vises til høringsbrev vedrørende innspill til NOU 2022: 9 «En åpen og opplyst offentlig samtale». Helse Bergen vil innledningsvis si seg enig i at ytringsfriheten har svært gode vilkår i Norge, og vi er opptatt av å bidra til en åpen og opplyst samtale. Det er en kjerneoppgave for sykehusets kommunikasjonsavdeling å legge til rette for at media får kontakt med våre medarbeidere, slik at de kan bidra til at allmenheten får kunnskap og innsikt i vår virksomhet. Videre er vi opptatt av tilgjengeliggjøring av informasjon om sykehusets organisering, pasientforløp, aktuelle prosedyrer og retningslinjer på våre nettsider. Målet er å være en åpen og tilgjengelig organisasjon som bidrar til en opplyst offentlig samtale.

Vi er glad for at kommisjonen tar opp spørsmålet om ansvar for ytringer på internett. Det oppleves som en stadig mer aktuell problemstilling at deler av befolkningen henter sin informasjon fra plattformer som sprer usannheter og skadelig innhold. Det er viktig at man får på plass et godt regelverk for hvordan man skal håndtere slikt innhold, herunder regulere plattformenes ansvar for å fjerne innhold av en slik karakter.

Helse Bergen er også opptatt av om våre ansatte er godt nok beskyttet mot straffbare ytringer og ulovlige publisering av opptak de er med på. Helsepersonell kan oppleve at det blir publisert krenkende innhold om dem. I noen saker synes det som om det er en grad av koordinering av slikt innhold, slik at den totale belastningen for helsepersonellet kan bli urovekkende høy, selv om hver enkelt post ikke har et særlig graverende innhold. Det skjer også i økende grad at det gjøres opptak av vårt personell, og at slike opptak blir publisert på nett uten samtykke fra helsepersonellet. Vi frykter at helsepersonell sin yrkesutøvelse blir påvirket av dette, og at det igjen vil kunne føre til at for eksempel terskelen for å benytte meldeplikten blir for høy.

Helse Bergen vil også kommentere kapittelet om offentlighetsprinsippet og retten til informasjon. Vårt utgangspunkt er at vi er helt avhengig av at befolkningen har tillit til at helsepersonell ivaretar taushetsplikten. Dette betyr igjen at vi innretter oss etter det som er helsepersonellovens system; at taushetsplikt er hovedregelen, mens deling av opplysninger krever konkret unntaksregel.

En lovfesting av at taushetsplikt etter forvaltningsloven ikke er til hinder for at opplysninger etter en forholdsmessighetsvurdering deles med medier eller andre som skal bruke opplysningene til å informere offentligheten om en sak av allmenn interesse, vil etter vår mening kunne skape en utrygghet. «Allmenn interesse» er heller ikke et entydig begrep.

Når det gjelder helseopplysninger har pasienten så å si uinnskrenket rett til innsyn etter pasient- og brukerrettighetsloven, og står fritt til å dele sine opplysningene med media eller andre. At pasientjournal i tillegg skal være omfattet av offentlighetsloven fremstår i et slikt perspektiv som lite hensiktsmessig.

Helse Bergen vil også kommentere forslag om å innføre en egen bestemmelse i forvaltningsloven om retten til å varsle eksternt til media eller offentligheten, etter mønster av arbeidsmiljøloven § 2 A-2 (3). Kommisjonen trekker selv frem at denne endringen ikke vil endre gjeldende rett. Helse Bergen sin vurdering er at varslingsreglene i arbeidsmiljøloven er vidtrekkende og kjent, og er dekkende for de situasjoner der det vil vurderes nødvendig å varsle eksternt, også for ansatte som er underlagt taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven. Vi ser at Kommisjonen mener det må gis bedre opplæring av offentlig ansatte i regler om offentlighet og taushetsplikt og vi vurderer at dette vil være et mer aktuelt tiltak enn å lovfeste i forvaltningsloven at varsling utgjør et unntak fra taushetsplikten. Det kan være vanskelig å vurdere hva som er et «lovlig brudd» på taushetsplikten som det kan varsles om eksternt

Vennlig hilsen

Odd Andrew Storetvedt
Personal- og organisasjonsdirektør

Laine Berhan Germiso Aadland
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

